

Иван Вазов

Василица

Гъстък и напиток със спиртна пара въздух царуваше в кафене „Едирне“ на Витошка улица. Ламбите светеха мъжделиво над насядалите около кръглите маси пивопийци. В ъгъла банда цигани свиреха заглушително с дрезгавите си инструменти, под ритъма на които две циганки играеха из ивицата празно място между масите. Тучените им зилове на пръстите с шеметното си дрънчене, сляно с гърма на музиката, произвеждаха една бясна шумотевица, която разпалваше безстыдно-сластолюбивите пориви на тяхното кормотресие...

Когато оргията на играта престана, един от пивопийците направи знак и по-младата от играчките дойде и седна при него. Тя бе белисана, червисана, помадосана, с изписани склонени вежди и със синя дамгица на челото – защита от уроки. Една тъпа и дървена усмивка стоеше като замръзнала въз тая отвратителна маска на лицето на баядерката, в която само едните черни очи оставаха естествено и живо нещо там.

Оня, който я повика, на средна възраст човек, с червено, пияно лице, със силно пречупен потен нос, под който висяха мустаци, олигавени от пиво, с оскотено лице и поглед, които ти казваха, че човешкото достойнство е казало вече сбогом на собствателя им, поръча бира за циганката. Тя гаврътна чашата със същата безсмислена усмивка, след като се чука шумно с черпителя си, който взема да ѝ гълчи някакви любезности, на които тя отговаряше с климане и с равнодушно озъртане насамнататък.

– Василе! – извика един стиснат боязлив глас от вратата.

Черпителят на циганката се обърна сепнато и погледът му стрелна някого при вратата. Там се подаваше сега бледно, кротко лице на млада жена. Като видя, че тя привлече любопитството, внезапен гняв хвърли в кръв лицето му; той скочи от масата, отиде при нея и като я тласна грубо назад, изръмжа:

– Какво дириш тук мари?

– Хай да вървим, Василе – каза жената, като го дръпна за ръка.

Той се изтърва и я замери с един страшен поглед. – Махай се! – и той я затласка в гърдите.

– Пребий ме, няма да си ида: ти ще дойдеш с мене, имаш къща.

– Ти се поразил оттука, ти си жена... Какво дириш по механиците? Идеш да ме шпионуваш? С циганката зер, на, с циганката!... Ако ме не рачиш такъв, напусни ме... Пилей се!

И той ѝ посочи стълбите.

– Наздраве, Василе! Наздраве! Да живееш ти – викаше му циганката, като вдигаше чашата.

Гледката на тая семейна сцена я докара във весело настроение: тя се изкикоти безочливо и тури на главата си Василевата шапка, останала на масата.

При тая безсрамлива дързост на циганката Василица позеленя и се спусна въз нея с намерение да я удуши. Цялото кафене обърна внимание сега на Василица. Веднага тя се изгуби из вратата, тласната от един тежък юмрук във врата, чу се уплашен вик и плач, последван от бързо тропотене надолу из стълбите.

Когато се намериха на пътя, Васил захвана да я удря немилостиво при напразните й усилия да се изтърве из ръцете му; тя успя да стори това само когато няколко други ръце се намесиха и дръпнаха озверения й мъж. Тя позна в избавителите си двама жандари.

– Върви с нас!

– В участъка! – заповядаха стражарите на Василя, като го уловиха под ръце.

Василица се изпречи пред полицейските хора и извика:

– Няма работа той на участъка!

Стражарите я гледаха сърдито:

– Той е пиян и те беше; прави скандали на улицата... Махни се!

Василица не отстъпваше.

– Не ме е бил, оставете го! Отиваме у дома!

– Ами кой пишеше като каняк?

– Аз плачех, но той ме не беше... Аз плачех само да го накарам да се прибере у дома.

Стражарите изгледаха презрително Василица, която стоеше още гологлава, разпъхтяна, готова да защитава мъжа си. Като видя, че има покровител, пияният Васил се окуражи и хвана да се опира, да не пристъпа напред; но яките мишци на стражарите победиха; той биде повлечен като мърша.

– Жена мари! Жена мари! – чуваше се уплашеният глас на Василя.

– Не можете вие да ми отнимате мъжа, аз се не тъжа от него... Пуснете ми го!... Боже, боже! Цяла неделя не се е прибрал в къщи и не съм го видяла, а сега пък ще иде да спи в полицията... Оставете го! Оставете го! Оставете го!

И с пронизителен вик Василица като една усорлица се хвърли на стражарите и изкопчи Василя из техните ръце.

Стражарите се спогледаха учудени, изненадани от такава нечувана дързост. Ставаше нужда да прибягнат до нова строгост, за да направят да се уважи в тях закона: но човечината преодоля в тяхното ням

съвещание.

– Хай пилейте се!

Васил и Василица още преди това се бяха запътили нататък. Като минаха пряком Витошка улица, те влезнаха в една от улиците, които отиват за Ючбунар. Василица поддържаше мъжа си под мишница, който отиваше покорно; но видя, че той беше поизтрезнял и стъпките му ставаха по-твърди, и го отпусна. Срамно беше да се обръщат към тях редките минувачи, които ги срещаха, така хванати.

– Василе, ела в себе си, не ме мъчи и не ме осрамотявай така... Няма ли милост за мене и за детето? Слушай, кажи ми, нали няма вече така да правиш? – говореше му тя кротко, приветливо, като искаше да го види в лицето при светлината на фенерите.

Васил, начумерен, крачеше и мълчеше. Той не поглеждаше към жена си и избягваше погледа ѝ; сякаш че усеща срам от поведението си. Те влязоха така в мъртвия Ючбунар и наближиха къщата си.

Василица също се смълча; но тя беше щастлива, че довежда блудния си мъж в домашното му огнище.

Васил, захвана да приказва най-напред със сумтене, а после по-високо.

– Аз тия жандари... С какво право, санким!?... „Върви в участъка?“ Защо? Не съм ли свободен човек?... Господа, с какво право?... Па и ти сега ще речеш, че си ме отгървала, нали? И ми се гордейш, и дигаш нос, като че ли...

– Не бе, пиле, какво ще ти се гордея? Аз съм твоя жена... Аз, ако ме не боли сърцето, като други... – казваше му благо и умолително тя, като съзираше с безпокойство раздразнени ноти в гласа му.

Васил забави крачките си и продължи с повече гневност:

– Какво ме прикотковаш? Аз тая нощ щях да спя при магаретата, ти да не беше... И сега какво си мислиш: „Нека знай той жена му каква е жена, а себе си да види каква маскара е!“ Хубаво, госпожо! Ама аз не ща жени да ми заповядат, не ща да ме отгърват от жандарите. Разбираш ли ти? Аз не приемам! Моята чест не приема!...

– Не думай тъй, Василчо, зло ли сторих? – казваше му булката, като го хвана за ръка, уплашена от тона му.

Васил се дръпна грубо.

– И ти защо дойде там, а! – пое той с внезапно ожесточение. – Каква работа има една жена при мъжете... да я гледат всичките мъже като мечка, и аз да ставам за смях.

– Бе, Василчо, няма те цяла неделя... какво да сторех? Причерняло

ми пред очите. Помисли си, венчани сме...

Така дойдоха до самата порта на къщицата си. Прозорците ѝ се чернееха към улицата зловещо. Вееше някаква запустялост от тоя дом на сиромашията и скръбта. Василица отключи вратата и попипа на лавицата за кибрита.

– Василе, къде отиваш нататък? – викаше уплашено жена му.

Васил се повръщаше по стъпките си.

– Ти стой там, да не би да мръднеш! – отзова се той, като се отдалечаваеше бързо.

– Къде пак бе! – изписка жена му.

– Там... забравих да заплатя бирата си. Аз на жена не се покорявам... Навирила нос! Дявол ще те вземе тебе! Аз ти казах: напусни ме! Иди поврага! Аз искам да съм мъж тука, глава да съм – лукова глава, ама глава да съм!... Гиди, проклета дъще, ти ще ме засрамваш, а? – мълвеше Васил с растяща ярост и примешаше псувни въз жена си; а в ушите му дрънкаха зиловете и в очите му биеше светлината от ламбите на кръчмата и му се мяркаше варосаното лице и писаните вежди на играчката кукла.

Василица остана в къщи.

Свещта не се запали.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3801>]